

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

5. De Vtili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

cum utilitate coniuncta, omnis autem honestas cum virtute posita est.

De honesto.

Virtus est animi habitus, laudabiles eos efficiens, in quibus est: cuius quatuor sunt fontes, Prudentia, Iustitia, Fortitudo, Temperantia, de quibus in demonstratio genere dictum est.

Nunc quomodo ex partibus antea enumeratis, orator elicere possit argumenta ad rem suadendam, vel dissadendam, ostendemus, si rem secundum iustitiam probare velit.

*Honesti
ratio qua-
modo tra-
handa.*

Primum demonstrabit, eam diuino cultui consentaneam, summo numini gratam, & acceptam.

Secundò patrum institutis, & legibus, consuetudinibus maxime conuenire: parentum, affinium, ciuium charitatem inter se consistere.

Tertiò spectare ad referendam gratiam, quo nullum officium magis necessarium est.

Quartò improborum audaciam reprimere, bonis signum ad bene sperandum proferre.

Quintò disciplinam, & modestiam ciuitatis, hoc maxime factò contineri.

Postremò nefas esse fidem violare, officium negligere, ignominiosam perfidiae notam subire, seruandam cum hostibus fidem, necessitudinem cum clientibus retinendam, deinde religiose obseruandum, vetus dictum. *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.*

Vt rem honestam esse secundum fortitudinem planum faciat orator, in primis magnam esse ostendet, quæ non vile habeat virtutis experimentum.

Secundò, pro honesta causa non modo subeundos, sed vltro etiam appetendos, esse labores.

Tertiò, mortem quavis turpitudine iucundiorē esse.

Quartò, virum non esse, qui propter dolorem ab officio, fortitudine, & honestate recedit.

Quintò, pro veritate, & sua, suorumq; sed potissimum pro Dei gloria nullas inimicitias formidandas, nulla tormenta recusanda.

Temperantia vberem suafori, & dissuafori materiam suppeditabit, cum ostendet, quam magnum, quam regium, quam diuinum sit libidinem coercere, vota immodica, & cupi-

ditates non admittere, volitantem vanæ laudis cupiditate animum cohibere: eundem crudelitate incitatum, ratione compefcere, victis ignoscere, iacentes erigere, denique in summa dignitate, & rerum potentia tenere modum.

Prudentia per cætera sparsa virtutes efficiet, vt orator aduocet in consilium præteritas, memoria duce, & comite experientia, consideret præsentēs, consulat peritos, bonosque consiliarios, se ipsum excitet, & acuat ad bene coniiciendum, ratiocinetur, prouideat, circumspectat locum, tempus, facta, personas, prospiciat difficultates, & mature adhibeat remedium.

Hæc ad prudentiam: quæ secus fiunt, contra prudentiam fiunt.

De vtili.

CAPVT V.

Vtilitatis duæ sunt partes. Prima incolumitas, altera felicitas. Proponet igitur prudens orator malorum fugam, eo enim argumento maxime afficiuntur auditores, nec vilius est adeo sui negligens, qui non statim cogitet, quo pacto se à periculo expedire, & salutem consequi possit. Felicitas omnes vtilitates complectitur, quæ humanam vitam exhilarant, sub ea continentur artes, nobilitas, gloria, amicitia, pulchritudo, robur, valetudo, omnia denique commoda, quæ tanti faciunt mortales, vt ad ea pene sola aures arrigant, cætera perfunctoriè, & oscitantur audiunt.

De necessario, facili, iucundo.

CAPVT VI.

Omnia porro argumenta facillè obruit necessarium: Nã, & si vtilitates, quam speciosissimæ ostendantur, inueniuntur tamen adeo segnes animæ, quæ non facile commoueantur, maxime si quid exhauriendum est in negotio laboris. At vbi necessitas rei obeundæ clarissimè ostenditur, qualis est, salus